

Politikerna hotar jobben – inte robotarna

■ För att dölja sitt misslyckande att få tillväxt i ekonomin skyller politikerna på industrirobotarna. Men dessa tar inte jobb från människorna i industrin. Arbetstillfällena försvinner för att industrin är alltför tyngd av pålagor, skriver i denna debattartikel nationalekonomen Gunnar Eliasson, chef för Industrins Utredningsinstitut (IUI).

Elektronikens utveckling förknippas i dag ofta med oro. Å ena sidan är man oroad för svensk industris internationella konkurrenskraft. Kan vi möta den japanska konkurrensen? Å den andra sidan gäller oron sysselsättningen.

En förfärlig robot, som knappast kostar någonting, ersätter snabbt våra yrkesarbetare. Braskande rubriker skrämmer upp det svenska folket. Man visar en bild av en robotlinje i en bilfabrik samtidigt som rubriken "15 miljoner arbetslösa i Västeuropa" trycks i fetstil. Även företagsledare uttrycker i dag oro för denna teknik och sysselsättningen. Det hela verkar logiskt klart. Så här låter det:

Steg I (konstaterande): Med elektronikens hjälp gör färre samma jobb som tidigare.

Steg II (slutsats): Det blir alltså arbetslöshet.

Konstaterande är rätt, slutsatsen är FEL!

Teknisk utveckling bra

Samma konstaterande har kunnat göras om teknisk utveckling i allmänhet i svensk industri under vart och ett av de senaste 100 åren. Sysselsättningen har i allmänhet varit bäst och den ekonomiska tillväxten högst när den tekniska utvecklingen gått fortast.

Det är tyvärr inte alls någonting självklart att elektroniken i alla dess former (robotar, datorer, skrivautomater) kommer att åstadkomma snabbare teknisk utveckling och produktivitetshöjning under 80-talet än annan teknik gjort under 60- och 70-talen. Men detta är inte huvudpoängen. Det viktiga är att dagens arbetslöshet i Sverige och i industriländerna i övrigt i allt väsentligt är ett ekonomisk-politiskt problem.

Det beror delvis på att vi inte kan konkurrera med nya, snabbt växande ekonomier, därför att vi har för långsam produktivitetstillväxt. Det beror kanske ännu mer på att vi har ordnat våra ekonomier så att vi inte kan klara den mycket stora sociala och ekonomiska påfrestning som anpass-

Hotet om arbetslöshet kommer i första hand från den ekonomiska politik som förs ...

... och inte från industrirobotarna.

ningen till samma konkurrenskräver.

Det knakar i fogarna

Industriländernas inbyggare har blivit bortskämda med en hög konsumtionsstandard. Dyrare energi och ökad konkurrens har försämrat förutsättningarna för att utan extra ansträngning vidmakthålla denna standard. Politikerna försöker att påverka fördelningen av den minskande kakan utan att lyckas särskilt väl.

Vi har med lagstiftning och sociala förmåner gjort arbetsmarknaden mycket stel. Det finns varken lockbeten eller tvång att flytta till de nya jobben. Man får sitta kvar på de jobb som förr eller senare måste bort till alldeles för höga löner, som staten håller uppe med subventioner. Till sist knakar det naturligtvis i ekonomins fogar när de som skall betala via sin skattedel inte längre ställer upp frivilligt.

Man har börjat skylla industriländernas stora sysselsättningsproblem i dag på tekniken och robotarna. Det är naturligtvis fel. Har vi ordnat samhället på det sätt vi har, kommer varje förändring att innebära problem med sysselsättningen.

Onda andar

Vad jag sagt innebär däremot inte, att vi skall tona ned arbetslöshetsproblemet. Tvärtom, det är alltför stort och hotar – om det blir bestående – själva grundvalarna för det demokratiska, decentraliserade västerländska samhället. Jag har i stället försökt säga att politiker som försöker para ihop teknik med arbetslösheten i industriländerna manar fram onda andar som inte finns, för att tillfälligt kunna slippa ta ansvar för den uppgift man blivit vald att lösa, men inte klarar av – sysselsättningsproblemet.

Sysselsättningen är politikernas uppgift att klara. Tekniken har i alla tider varit en god ande som i första hand underlättat lösningen av sysselsättningsproblemet.